

VAN DE REDACTIE

Met de nieuwsbrief van november willen we u weer op de hoogte houden van het laatste nieuws rondom de vereniging, maar ook 'oud nieuws' komt aan bod. Deze keer hebben we een artikel overgenomen uit het boek: De geschiedenis van Barradeel, geschreven door K. en J. Siderius. Het boek bevat een serie artikelen welke voor 1950 zijn gepubliceerd in de Franeker Courant. De tekst is integraal overgenomen. De schrijfstijl is daarmee behouden. De redactie doet hierbij nog een keer een beroep op de leden van de vereniging. De redactie zou graag een artikel van de leden willen publiceren. Heeft u een eigen verhaal en zou u dat graag eens met anderen willen delen; dan kunt u daarvoor deze nieuwsbrief gebruiken. Schrijf uw verhaal op en lever dit in bij de redactie, eventueel met een bijpassende foto.

BESTUURLIJK

Een groep van vijf mensen zijn bezig met de voorbereidingen voor een boek over de middenstand binnen de oude gemeente Barradeel. Vroeger was er veel middenstand: 'böllekoerrinsters', kroegbazen, vleeshouwers, kruideniers en petroleumventers enz. Heel veel van deze middenstand is in de loop der jaren uit het dorpsbeeld verdwenen. Daarom heeft een groep auteurs met ieder een specialisme voor een bepaald dorp, met ondersteuning van het bestuur een plan opgevat hier een boek over te schrijven. Hoewel het nog niet bekend is wanneer dit boek zal verschijnen, is men volop bezig met de voorbereidingen. De auteurs kunnen uw hulp daar best bij gebruiken. Heeft u verhalen, oude foto's van winkeltjes en bedrijven of ander documentatie materiaal; laat het ons dan even weten.

De auteurs zijn:

Jacob	voor	tel.
Lautenbach	Tzummarum en Firdgum	0515 - 531823
Reinder	voor	tel.
Nouta	Oosterbierum	0518 - 481434
Harm	voor	tel.
Zaagsma	Sexbierum en Pietersbierum	0517 - 591337
Uiltje Visser	voor	tel.
	Wijnaldum	0517 - 591368
Gerrit	voor	tel.
Bouma	Minnertsga	0519 - 241409

Donderdag 8 december a.s.

Lezing: Landbouwgewassen toen en nu

In het kader van Het Bildt 500 is in het voorjaar aan de Oudebildtdijk een presentatieveld aangelegd met oude landbouwgewassen. Dit project heeft heel veel bezoekers getrokken.

Eén van de trekkers van het project, de heer **Pieter Hoekstra**, komt hierover zijn verhaal vertellen. Op een groot projectiescherm laat hij u prachtige foto's zien van de teeltperiode.

Plaats : **Minnertsga**, dorpscentrum De Boppeslach
Aanvang : 20.00 uur

*Vanaf Tzummarum eerste afslag links en vervolgens eerste afslag rechts.
Vanaf Mooie Paal: afslag rechts bij de toren en vervolgens eerste afslag links.*

Zuivelfabriek in Sexbierum

LEDENNIEUWS

Met onderstaande nieuwe leden is het ledenbestand gegroeid naar ruim 160 leden.

Nieuwe leden:

- Mevr. J. Kuiken, Iepensteinlaan, 8501 KM JOURE
- B. de Vries, T. Zylstrastrjitte 14, 8748 GD WITMARSUM

AANWINSTEN

Van de heer J.R. van der Meulen uit Dokkum mochten we een aantal unieke foto's digitaliseren van o.a. de zuivelfabriek in Sexbierum. Zijn grootvader is vroeger directeur van de zuivelfabriek geweest.

BIJENKOMSTEN WINTERSEIZOEN

De bijeenkomst van 4 november jl. hield Kees Draaisma een lezing over de Zuiderzeesteun en de haringvisserij. De lezing is bijzonder goed geslaagd. Er waren ruim 70 leden en belangstellenden die aandachtig hebben geluisterd naar het verhaal. Geschiedenis over de haringvisserij geniet nog volop belangstelling. Kees, bedankt voor je inzet deze avond.

In de vorige nieuwsbrief is aangekondigd dat prof. Pieter Winsemius op vrijdag 13 januari 2006 naar de oude gemeente Barradeel komt voor een lezing. Echter door andere verplichtingen van de heer Winsemius is de datum verschoven naar vrijdag 27 januari 2006.

DE GESCHIEDENIS VAN BARRADEEL

DOOR K. EN J. SIDERIUS (1950)

HET WEGENNET

De verbinding tussen de verschillende dorpen wordt tegenwoordig gevormd door de weg van Minnertsnga, met een zijtak naar Firdgum, over Tjummarum, Oosterbierum, Sexbierum, Pietersbierum naar Harlingen, met een zijtak van Tjummarum over Dongjum naar Franeker, van Sexbierum naar Franeker, en over Wijnaldum naar Midlum. Op een kaart van omstreeks 1625 komt de weg al voor van Harlingen over de Bierumen naar Minnertsnga, maar niet doorlopende naar de Mooie Paal, ook niet de zijtakken naar Firdgum, Dongjum en Wijnaldum, maar wel de weg van Berlikum over Ried, Boer en Dongjum naar Franeker.

Aan de binnenvoet van de zeedijk loopt ook een rijweg, van 13110 m lengte; de kruin is over een lengte van 4530 m verhard. Wie rijdende of lopende één der wegen van Barradeel volgt, kan zich moeilijk voorstellen, hoe die er een goede honderd jaar geleden, in de eerste helft van de 19e eeuw, uitzagen. Midden in de zomer kan men ergens nog wel eens een stuk „reed" vinden, een en al „moude", die in wolken opvliegt, als er een paard en wagen in draf overheen gaan. Midden in de winter is diezelfde „reed" onbegaanbaar; schoenen en klompen lopen vol en de wagenwielen zakken er ver over de velgen in weg. En zo was vroeger de toestand van alle wegen in de gemeente; de ene, die weinig werd gebruikt, iets beter, de andere, waar in de natte naherfst veel zware vrachten over waren gegaan, veel slechter. Het gevolg daarvan was, dat elk dorp een groep van huizen op zich zelf was, dat de bewoners van het ene dorp heel zelden met die van het naburige in aanraking kwamen; het lokaal verkeer was gering, het interlokaal verkeer was uitzondering. Alleen een enkele koopman met een blauw katoenen zak vol manufacturen of met een mars vol boenders, kopjes, schoteltjes en dergelijke, op de rug, baande zich een weg en als mijn vader, die in 1830 is geboren, met de bolderwagen van de Tjummarumermieden in de winter naar Harlingen ging, om daar met een zieke zuster de dokter te raadplegen, dan ging de weg over en langs de zeedijk! De kortste weg was dat niet, maar de zeedijk was beschulpt en de weg door de „Bjirmen" en de Alddyk waren „modderdyken." En toch schijnt de „Alddyk" nog beter te zijn geweest dan die door de Bjirmen, want in het begin van de 19e eeuw was het de hoofdverkeersweg door de gemeente. En in het midden en westen van de gemeente liep de verkeersweg naar Leeuwarden vroeger over de Alddyk naar Mooie paal en zo verder.

Mooie paal is het driegemeentenpunt, waar Barradeel, het Bildt en Menaldumadeel samenkomen. Eens moet er een extra mooi geschilderde grensmaal gestaan hebben, waaraan dit punt z'n naam heeft ontleend. In de herfst na langdurige regen, waren de wegen onbegaanbaar en lagen de dorpen geïsoleerd; zelfs lege wagens zakten tot over de velgen in de modder; bij dooiweer na vorst was het misschien nog erger. Gaardeboeven, krijgsknechten zonder werk, die op klooster en huisman teerden, bedelaars, tovenaars, waarzeggers, aflaatzeggers, zigeuners enz., maakten het platteland onveilig.

Men moet zich de woningen op de dorpen in die tijd niet al te weelderig voorstellen. Wie wel eens het Czaar Peterhuisje te

vervoer van passagiers naar de Vrijdagsmarkt te Leeuwarden en de 4e Dec. 1871 begon Ale Houtsma als vrachtrijder, 's Maandags naar Franeker, 's Woensdags naar Harlingen. Het dorp achtte zich op een voortreffelijke wijze uit zijn isolement verlost.

De verbetering, die de púndyken in het verkeer brachten, ook voor wie te voet naar een naburig dorp ging, moet men niet onderschatten. Een paar uur lopen telde men niet, heen en terug te voet naar Leeuwarden om enkele stuivers uit te sparen, was heel gewoon.

Wordt vervolgd.

(De tekst is intergraal overgenomen waardoor de schrijfstijl is behouden)

Zaandam heeft bezocht, dat meer dan honderd jaar later gebouwd werd, kan er zich enigszins een voorstelling van maken; de kanselarij te Leeuwarden was in 1530 in zulk een toestand, dat het hele gebouw, omdat het, 11 of 12 voeten hoog, met leem of klei gemetseld was, dreigde in te storten; „heimelikheden," staande boven een sloot, vond men er in mijn jeugd nog heel wat.

In de kom van de dorpen zelf, vooral rond de kerk en het kerkhof en op de voetpaden, die naar de kerk leidden, benevens op de wegen, die naar de zeedijk voerden, is men al heel gauw begonnen, elk jaar een laagje schelpen te strooien. Het was een verbetering, doch slechts van korte duur, vooral als die wegen werden bereden. Een grote verbetering kwam er omstreeks 1867-'68 door de aanleg van „púndyken", die de dorpen rechtstreeks met elkaar en met „de stad" verbonden. De eerste aanleg zal veel geld hebben gekost, want het grint moest van elders worden aangevoerd en ook het onderhoud vroeg ieder jaar een belangrijke post op de gemeentebegroting, maar de grote vooruitgang was dat offer wel waard.

Al heel gauw opende O. Monsma te Tjummarum een omnibusdienst tot

In de Harlinger courant van 2 november jl. hebben we een foto van een handwerkklas laten plaatsen. Van mevrouw Kuiken- de Vries kregen we een reactie. Zij herkend haar juffrouw van vroeger, juffrouw Kalksma. De foto is genomen in de school van Firdgum. Harm Zaagsma herkende een meisje en vertelde dat het dan vermoedelijk de school in Tzummarum moest zijn. We plaatsen de foto in de volgende nieuwsbrief.

Van de heer Van der Meulen ontvingen we bovenstaande foto van een nadere handwerkklas. Wie herkent de foto en heeft meer informatie?

CONTACTADRES

Secretaris G. Bouma
Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
0519-241409 / 06-46172026

E-mail: gghbouma@hetnet.nl

Website: www.oudbarradeel.nl